

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Fassinlocatie “De Dropfabriek”

Lengelseweg 43 te 's-Heerenberg

Hurenkamp Architecten

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Fassinlocatie “De Dropfabriek”

Lengelseweg 43 te 's-Heerenberg

Opdrachtgever: Hurenkamp Architecten

Projectnummer: 2917.02

Datum: 19-10-2021

Projectleider en rapporteur: Laura Tilleman



Autorisatie: Jur Metselaar



Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	3
2	PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN.....	4
2.1	Beschrijving projectgebied	4
2.2	Algemene constatering	4
2.3	Geplande werkzaamheden	5
3	RESULTATEN QUICKSCAN	6
3.1	Steenmarter	6
3.2	Gebouwbewonende vleermuizen	6
3.3	Kerkuil	6
3.4	Huismus.....	7
4	ONDERZOEKSMETHODE	8
4.1	Steenmarter	8
4.2	Gebouwbewonende vleermuizen	8
4.3	Kerkuil	10
4.4	Huismus.....	10
5	RESULTATEN	11
5.1	Steenmarter	11
5.2	Vleermuizen	11
5.3	Kerkuil	14
5.4	Huismus.....	14
5.5	Overige waarnemingen	15
6	CONCLUSIE EN ADVIES	17
7	LITERATUURLIJST	18
7.1	Referenties	18
7.2	Gebruikte websites	18
7.3	Overige geraadpleegde bronnen	18

1 INLEIDING

In opdracht van Hurenkamp Architecten is door Buro Ontwerp & Omgeving een quickscan natuurtoets uitgevoerd aan de Lengelseweg 43 te 's-Heerenberg. Het plan voorziet in de realisatie van ca. 34 wooneenheden, parkeerplaatsen en een daktuin. De voorgevel van het bedrijfspand wordt hierbij behouden en omgevormd, de rest van de bebouwing wordt gesloopt.

Het nader ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurtoets die Buro Ontwerp & Omgeving op 20 januari 2021 in het projectgebied heeft uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de projectlocatie geschikt is als verblijfplaats voor steenmarter, gebouwbewonende vleermuizen, kerkuil en huismus. Er is daarom nader onderzoek gedaan om vast te stellen of er verblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

De volgende vragen staan centraal in het onderzoek:

- Zijn steenmarter, gebouwbewonende vleermuizen, kerkuil en huismus in het projectgebied aanwezig?
- Wat is de functie van het projectgebied voor deze soorten?
- Moet er een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) worden aangevraagd?
- Moeten er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen?

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het projectgebied (hoofdstuk 2), de resultaten uit de quickscan (hoofdstuk 3), de onderzoeksmethode (hoofdstuk 4), de resultaten van het nader onderzoek (hoofdstuk 5) en de conclusie en het advies (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied is gelegen binnen de bebouwde kom van 's-Heerenberg. In de huidige situatie bestaat het projectgebied uit het voormalige bedrijfspand van Fassin Royal en een grasveld. Het projectgebied heeft een oppervlakte van circa 7.600 m². De directe omgeving kan omschreven worden als woonmilieu. Het projectgebied wordt ten noorden, oosten en zuiden omsloten door (resp.) de Dahliastraat, Plantsoensingel Noord en Lengelseweg (figuur 1).



Figuur 1. Ligging projectgebied (rood kader) aan de Lengelseweg.

2.2 Algemene constatering

De bedrijfsbebouwing is geheel voorzien van een plat dak en bestaat uit verschillende hallen en een kantoorgedeelte. De oude kantoorruimtes bevinden zich in de zuidoostelijke hoek, bij de oude hoofdingang van het pand. Bij de hoofdingang staan enkele lindes, welke behouden blijven. Tevens is aan deze zijde van de bebouwing een kelder aanwezig. Het zuidelijke deel van de bebouwing bestaat uit een grote fabriekshal en wordt in de huidige situatie als opslag gebruikt. In het midden van het gebied, ten noorden van deze fabriekshal is een oud en deels vervallen ketelhuis aanwezig. In het noordoostelijke deel van de bebouwing is een loods aanwezig die evenwel als opslag wordt gebruikt. Verder is er in het noorden van het gebied een oude loods aanwezig waar het gehele dak is verwijderd, enkel de buitenmuren zijn hier nog aanwezig. Daarnaast zijn er in het zuiden twee elektriciteitshuisjes aanwezig. Tenslotte is er in het midden van het gebied verharding aanwezig en ligt er in het westen een grasperceel met ruigtekruiden.

2.3 Geplande werkzaamheden

Royal Fassin B.V. heeft in samenwerking met Hurenkamp Architecten het voornemen de zogeheten Fassinlocatie te herontwikkelen tot een nieuw woonmilieu. Hierbij wordt een deel van de contour van de bestaande fabriek behouden (gevels) en omgevormd naar woningen en worden nieuwe woningen aan het plangebied toegevoegd. In het midden van het gebied zal parkeergelegenheid gecreëerd worden met een bovenliggende daktuin.

3 RESULTATEN QUICKSCAN

Op 20 januari 2021 is in het projectgebied een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Uit de quickscan blijkt dat er meer informatie benodigd was om de effecten van de sloop van de panden volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming. Hieronder worden deze resultaten nog eens kort besproken.

3.1 Steenmarter

Het projectgebied vormt een geschikte leefomgeving voor de steenmarter en er zijn verschillende openingen in het pand die de steenmarter toegang kunnen bieden. Doordat er voldoende schuilmogelijkheden zijn binnen het pand, zou er een vaste voortplantings- of rustplaats aanwezig kunnen zijn. De steenmarter is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden de soort opzettelijk te vangen of doden en vaste verblijf- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De sloop van het pand zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als het gebouw wordt gebruikt door de steenmarter. Hieruit volgt dat onderzocht moet worden of de steenmarter gebruik maakt van het pand en wat hiervan de functie is.

3.2 Gebouwbewonende vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn er verschillende potentiële invliegopeningen waargenomen in het bedrijfspand. Daarnaast is er een elektriciteitshuisje en een kelder aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen, waardoor gebouwbewonende vleermuizen in het projectgebied niet uitgesloten kunnen worden. Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn en zijn beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soorten opzettelijk te storen, vangen of doden en vaste verblijf- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De sloop van het pand en het verwijderen van de elektriciteitshuisjes zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als verblijfplaats fungeren voor vleermuizen. Nader onderzoek moet uitwijzen of er vleermuizen aanwezig zijn en wat de functie van de bebouwing is.

3.3 Kerkuil

In het projectgebied zijn er braakballen, uitwerpselen en veren van een kerkuil aangetroffen in de noord-oostelijke loods. De kerkuil wordt beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te storen, vangen of doden en is het verboden om nesten opzettelijk te vernielen, beschadigen of weg te nemen. Daarnaast is ook de essentiële functionele leefomgeving van de kerkuil beschermd. De sloop van de bebouwing zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nest- of verblijfplaats fungeert voor de kerkuil. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen wat de functie van het projectgebied is voor deze soort.

3.4 Huismus

De bebouwing binnen het projectgebied vormt geen geschikte nestgelegenheid voor de huismus. Wel is er klimop aanwezig op de voorgevel van het pand en is er een haag aanwezig in het oosten van het projectgebied die gebruikt kan worden als nestplaats of kan behoren tot de functionele leefomgeving van de huismus. De huismus wordt beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te storen, vangen of doden en is het verboden om nesten opzettelijk te vernielen, beschadigen of weg te nemen. Daarnaast is ook de essentiële functionele leefomgeving van de huismus beschermd. Het verwijderen van de klimop en de haag zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nestplaats worden gebruikt of tot de functionele leefomgeving van de huismus behoren. De aanwezigheid van de huismus en de functie van de begroeiing moet daarom nader worden onderzocht.

4 ONDERZOEKSMETHODE

4.1 Steenmarter

Het nader onderzoek naar de steenmarter werd uitgevoerd met behulp van cameravallen. Deze zijn gedurende mei t/m juli voor een periode van tenminste twee weken verspreid door het pand geplaatst. In deze periode hebben de steenmarters jongen, waardoor er kan worden vastgesteld of het om een voortplantings- of rustplaats gaat (Zoogdiervereniging, 2021). Er zijn twee cameravallen geplaatst op verschillende plekken in het pand van 29 april tot 28 juni 2021.

4.2 Gebouwbewonende vleermuizen

Het nader onderzoek naar vleermuizen werd uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021). De onderzoeksmethode naar de gewone en ruige dwergvleermuis werden aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden m.b.v. vleermuisdetectors. Dit houdt in dat onderzocht werd of de volgende verblijfsfuncties in het te slopen gebouw aanwezig zijn (BIJ12, 2017^a):

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrondes moet plaatsvinden in juni;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrondes moet plaatsvinden in de kraamperiode;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 1 okt) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarvan minimaal één onderzoeksrondes moet plaatsvinden rond middernacht;
- Massawinterverblijven: Twee onderzoeksrondes (1 aug - 10 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. Dit onderzoek kan gecombineerd worden met het onderzoek naar paarverblijven;
- Winterinspectie: Eén ronde (1 dec - 1 mrt) waarbij de binnenzijde van het kerkgebouw wordt geïnspecteerd op overwinterende dieren.

De veldbezoeken werden uitgevoerd onder omstandigheden die gunstig zijn voor het waarnemen van vleermuizen. De temperatuur was bij alle veldbezoeken tenminste 7°C, de windsnelheid lag onder de 5 Bft. en er viel geen neerslag anders dan motregen.

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventarissen
Winter	26-02-2021	09:00 – 09:30	7	NW2	Bewolking 5%	J. Metselaar
Kraam Zomer	26-05-2021	21:20 – 23:30	11	W3	Bewolking 100 – 80% en rond 21:45 motregen	L. Tilleman L. Toussaint W. Adriaens
Kraam Zomer	28-06-2021	22:00 – 00:00	22 – 20	NW1	Bewolking 40% en droog	J. Metselaar R. Bredero M. Grishchenko
Zomer	12-07-2021	03:30 – 05:30	18	OZO1	Bewolking 50 – 30% en droog	R. Bredero M. Grishchenko W. Adriaens
Paar Massawinter	25-08-2021 – 26-08-2021	23:30 – 02:00	15	NW3	Bewolking 100% en rond 01:30 motregen	J. Metselaar L. Toussaint
Paar Massawinter	10-09-2021	00:00 – 02:00	19	ZO2 – Z2	Bewolking 0% en droog	L. Tilleman J. Metselaar

Naast bovenstaande bezoeken is in de nacht van 10 op 11 september 2021 een Batlogger M geplaatst in het oostelijke deel van de bedrijfshal. De logger heeft gedurende de hele nacht aangestaan om geluiden op te nemen.

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M en Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

4.3 Kerkuil

Aanvullend onderzoek naar de kerkuil werd uitgevoerd van februari tot en met half oktober conform het Kennisdocument van BIJ12 (BIJ12, 2017^c). In deze periode werd de locatie drie keer bezocht bij goede weersomstandigheden en tijdens de avond of nacht. Wanneer er bij deze drie bezoeken geen waarnemingen zijn gedaan, kan de aanwezigheid van de kerkuil als broedvogel worden uitgesloten. De aanwezigheid van een nest kan op de volgende manieren worden aangetoond:

- Er is een bezet nest
- Er is minimaal één waarneming in de periode van 1 februari tot en met 31 augustus van een paar in broedbiotoop, territoriaal gedrag of bedelende jongen.

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
02-03-2021	20:00 – 22:00	4	O1	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar
08-04-2021	21:00 – 22:00	5	Z2	Bewolking 10% en droog	J. Metselaar
25-08-2021	23:30 – 00:00	15	NW3	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar
26-08-2021	00:30 – 01:00				L. Tilleman

Verder is er een cameraval geplaatst in de noordelijke loods van 26 februari tot en met 2 april 2021 als extra hulpmiddel om de kerkuil te kunnen waarnemen.

4.4 Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus werd uitgevoerd tussen 1 april en 15 mei conform het Kennisdocument van BIJ12. In deze periode werden twee veldbezoeken afgelegd met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Gedurende één uur werd gekeken of er huismussen aanwezig zijn en of de hagen deel uitmaken van de essentiële functionele leefomgeving (BIJ12, 2017^b).

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
02-04-2021	09:00 – 10:00	5	N3	Bewolking 10-30% en droog	J. Metselaar
19-04-2021	08:40 – 09:40	6 – 8	N2	Bewolking 95-80% en droog	L. Tilleman

5 RESULTATEN

5.1 Steenmarter

Op 29 april 2021 zijn twee cameravallen geplaatst in het projectgebied. Eén daarvan is geplaatst in de noordoostelijke loods en de ander in de noordwestelijke loods zonder dak. Er werden hier geen steenmarters waargenomen. Op 26 mei 2021 zijn de cameravallen verplaatst naar de zuidzijde van het pand, één hiervan is in de grote hal geplaatst en één cameraval is in de oude kantoorruimte in de zuidoostelijke hoek van het pand geplaatst (figuur 2). De cameravallen hebben hier vervolgens gestaan tot 28 juni 2021. Op deze locaties werden eveneens geen steenmarters waargenomen.



Figuur 2. Locaties van de cameravallen (blauwe stippen). De noordelijke camera's waren aanwezig van 29 april t/m 26 mei en de zuidelijke camera's waren aanwezig van 26 mei t/m 28 juni 2021.

5.2 Vleermuizen

Eerste veldonderzoek (winterverblijven)

Het eerste vleermuisonderzoek werd uitgevoerd op 26 februari 2021. Tijdens dit veldbezoek zijn de kelder en bedrijfshal van het gebouw geïnspecteerd op de aanwezigheid van vleermuizen. Kieren en donkere hoeken zijn bekeken met een zaklamp maar er werden geen vleermuizen aangetroffen.

Tweede veldonderzoek (zomerverblijven)

Het tweede vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 26 mei 2021. Tijdens het veldbezoek werden er geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. De eerste waarneming was van een passerende gewone dwergvleermuis om 23:02 aan de westzijde van het gebouw. Hier is verder nog zeven keer een gewone dwergvleermuis waargenomen. Aan de oostzijde van het gebouw is geen enkele activiteit waargenomen en aan de zuidzijde van het gebouw is eenmaal een passerende gewone dwergvleermuis waargenomen om 23:16. Geen enkele vleermuis toonde binding met het projectgebied.

Derde veldonderzoek (kraamverblijven)

Het derde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 28 juni 2021. Tijdens het veldbezoek werden er geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Aan de oostelijke zijde van het gebouw werd vier keer een overvliegende rosse vleermuis waargenomen en twee keer een laatvlieger. Verder werd er vier keer een gewone dwergvleermuis waargenomen, waarvan één exemplaar foeragerend van 23:34 t/m 23:41 en om 23:36 twee exemplaren gelijktijdig. Vanuit de zuidoostelijke hoek werd twee keer een overvliegende rosse vleermuis waargenomen, vijf keer een passerende gewone dwergvleermuis en twee keer een passerende laatvlieger. Aan de westzijde werd zeven keer een passerende gewone dwergvleermuis waargenomen, waarvan één keer kort foeragerend om 22:42. Verder werden er hier één laatvlieger, één ruige dwergvleermuis en drie keer een rosse vleermuis passerend waargenomen. Geen van de waargenomen vleermuizen toonde binding met het projectgebied.

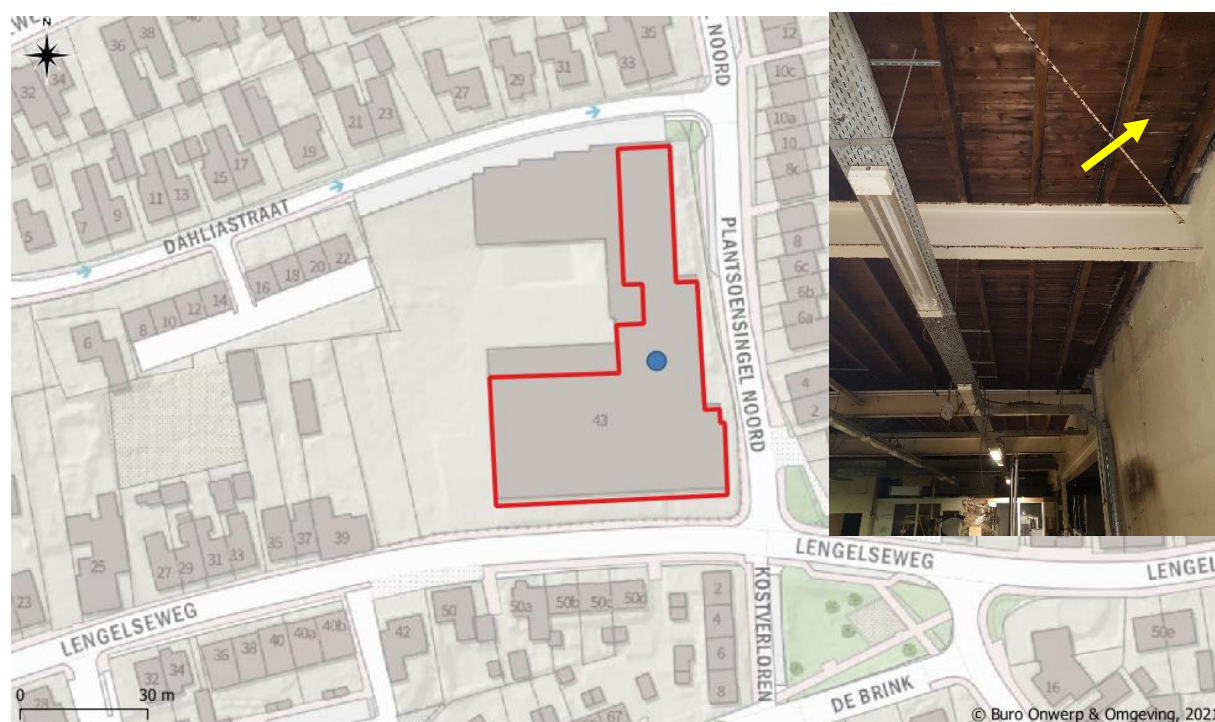
Vierde veldonderzoek (kraam-/zomerverblijven)

Het vierde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de vroege ochtend van 12 juli 2021. Tijdens het veldbezoek werden er geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Aan de oostelijke zijde van het gebouw zijn drie passerende gewone dwergvleermuizen en één overvliegende rosse vleermuis waargenomen. Op de zuidoostelijke hoek van het gebouw was rond 03:37 kort een gewone dwergvleermuis aanwezig en zijn er nog drie passerende gewone dwergvleermuizen en één overvliegende rosse vleermuis waargenomen. Aan de westelijke zijde zijn twee passerende gewone dwergvleermuizen, één passerende laatvlieger en vier overvliegende rosse vleermuizen waargenomen. Geen van de waargenomen vleermuizen toonde binding met het projectgebied.

Vijfde veldonderzoek (paarverblijven)

Het vijfde vleermuisonderzoek vond plaats in de nacht van 25 op 26 augustus 2021. Bij een inspectie in de bedrijfshal werd om 23:35 een gewone grootoorvleermuis vliegend waargenomen in het oostelijke deel van het pand. Dit exemplaar hing vervolgens aan de houten plafondbetimmering (figuur 3). Hierbij was duidelijk te zien dat het om een gewone grootoorvleermuis. De vleermuis vloog weer op en hing nog één keer even stil om daarna weer weg te vliegen. Hierna is de vleermuis niet meer waargenomen. Aangezien er geen baltsactiviteit van deze soort is vastgesteld moet worden uitgegaan van een zomerverblijfplaats van deze soort.

Vanaf 00:00 werd het vleermuisonderzoek vervolgd aan de buitenzijde van het Fassinterrein. Op de binnenplaats werd vrij weinig activiteit waargenomen met zo nu en dan een passerende gewone dwergvleermuis. Enkele keren werd ook balts gehoord, maar gezien het onregelmatige karakter hiervan wordt niet uitgegaan van een paarverblijf in het onderzochte gebouw. Daarnaast werd één keer een overvliegende rosse vleermuis, één keer een passerende laatvlieger en één keer een passerende ruige dwergvleermuis vastgesteld. Aan de zuidoostzijde van het gebouw werd vaker een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen. De kern van de activiteit bevond zich op De Brink waardoor niet wordt uitgegaan van een paarverblijf in het onderzochte gebouw. Daarnaast werd op deze hoek ook eenmaal een passerende ruige dwergvleermuis waargenomen. Geen van de waargenomen vleermuizen toonde binding met het projectgebied.



Figuur 3. Locatie van de zomerverblijfplaats van de gewone grootoorvleermuis (blauwe stip) tijdens het onderzoek op 25/26 augustus 2021. Rechts een foto van de plafondbetimmering waar de gewone grootoorvleermuis kortstondig hing.

Zesde veldonderzoek (paarverblijven)

Het zesde vleermuisonderzoek vond plaats in de nacht van 10 september 2021. Op de binnenplaats werd zo nu en dan een baltsende gewone dwergvleermuis gehoord. Dit exemplaar baltsde met name ter hoogte van Dahliastraat 14 t/m 23, maar vliegt geregeld over het veldje in het noordwesten van het projectgebied. Bij de zuidoostelijke hoek van het gebouw werd regelmatig een baltsende gewone dwergvleermuis opgemerkt. Dit exemplaar was op dezelfde locatie als de vorige keer aanwezig en vloog af en toe ook langs de woningen aan de overzijde van de Plantsoensingel Noord (rond huisnummer 2 en 4) en Eethuis Roma aan de Lengelseweg. Los daarvan werd nog twee keer een overvliegende rosse vleermuis vastgesteld. Aangezien de baltsende exemplaren geen binding toonden met het onderzochte gebouw kan een paarverblijf binnen het projectgebied worden uitgesloten.

Stationaire Batlogger

Naar aanleiding van de waarneming van een gewone grootoorvleermuis op 25 augustus is in de nacht van 10 september op 11 september 2021 een Batlogger M geplaatst in het oostelijke deel van de bedrijfshal. Deze was de gehele nacht actief en werd weer opgehaald op 13 september 2021. Tijdens het installeren en ophalen werd het gebouw nogmaals doorzocht op de aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis. Deze werd echter niet opnieuw aangetroffen en de loggerbestanden hebben geen nieuwe waarnemingen opgeleverd.

5.3 Kerkuil

Voor het onderzoek naar de kerkuil werden drie veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 2 maart, 8 april en de nacht van 25 op 26 augustus 2021. Daarnaast kon de kerkuil ook worden waargenomen tijdens de vleermuisonderzoeken. Tijdens de veldbezoeken zijn er geen kerkuilen waargenomen. Daarnaast is er een cameraval geplaatst in de noordelijke loods van 26 februari tot en met 2 april 2021 als extra hulpmiddel om de kerkuil waar te nemen. Met behulp van deze camera is eveneens geen kerkuil waargenomen.

5.4 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus werden twee veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 2 april en 19 april 2021. Tijdens het eerste veldbezoek was er veel activiteit van huismussen in de omgeving. Er werden vier nestlocaties met zekerheid vastgesteld, maar deze bevinden zich in omliggende woonhuizen. Verder zijn er diverse kwetterbosjes waargenomen, waarvan één binnen het projectgebied op de noord-oostelijke hoek. Tijdens het tweede veldbezoek was er eveneens veel activiteit en werden er zeven nestlocaties met zekerheid vastgesteld, allen buiten het projectgebied. Wel was er weer activiteit waar te nemen in de haag op de noordoostelijke hoek, deze functioneert als kwetterbosje (figuur 4).

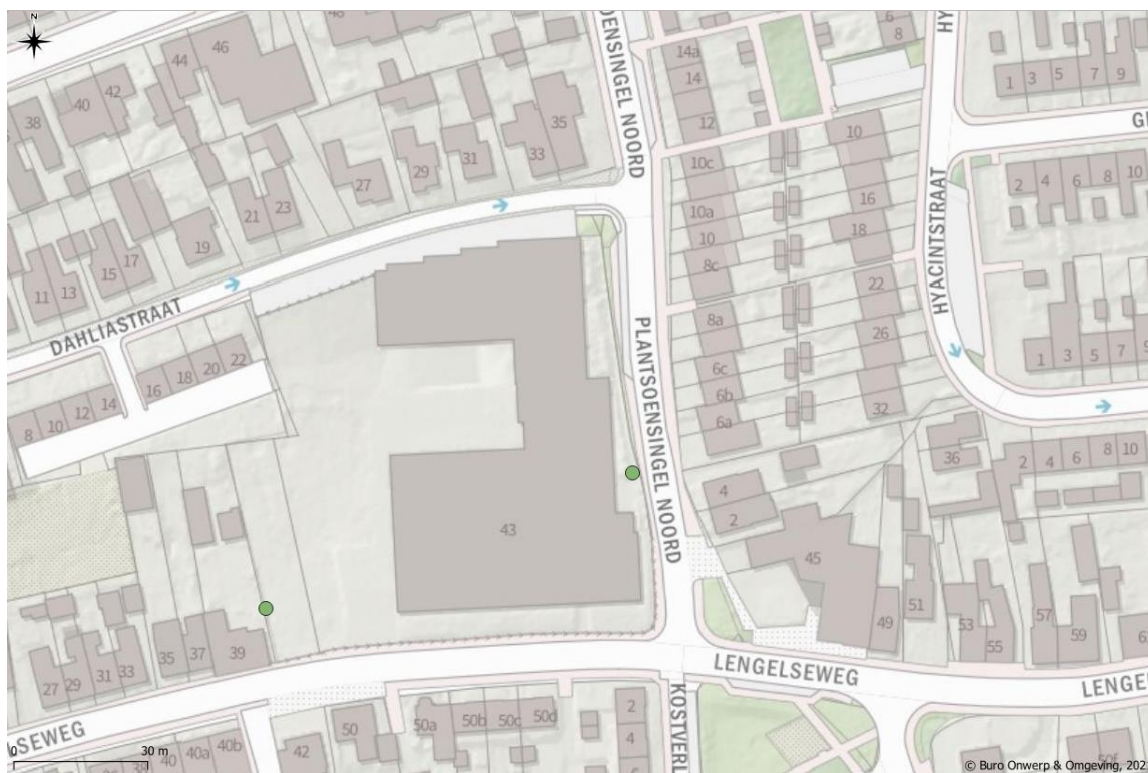


Figuur 4. Resultaten van het huismusonderzoek. Rode stippen geven nestlocaties aan en groene strepen geven kwetterbosjes aan.

5.5 Overige waarnemingen

Op 28 juni was er rond 22:00 een rustende egel aanwezig onder de heg aan de oostelijke zijde van het gebied, naast het transformatorhuisje. Vanaf ca. 22:15 werd de egel actief en foerageerde de egel langs de rand van het gebouw richting de noordoostelijke hoek en daarna langs de lindes door richting het westen. Hier foerageerde de egel op het veldje en werd deze later vergezeld door een tweede exemplaar. Tot aan het einde van het bezoek was hier tenminste één exemplaar aanwezig (figuur 3).

Op 12 juli was er bij aankomst een egel aanwezig aan de zuidoostkant van het terrein. Om 04:00 en 04:15 is de egel ook waargenomen op het veld ten westen van het gebouw. Om 05:20 nog een exemplaar ter hoogte van Groenestraat 26 en om 05:22 voor het laatst gezien langs de heg in het zuidwesten van het projectgebied. Hier bevindt zich waarschijnlijk een rustplaats (figuur 5).



Figuur 5. Locaties van de rustplaatsen van de egel

6 CONCLUSIE EN ADVIES

Buro Ontwerp & Omgeving heeft in opdracht van Hurenkamp Architecten een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Lengelseweg 43 te 's-Heerenberg. Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van de voorgenomen sloop van de bebouwing. In de onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten. Bij aanwezigheid van de soort is aangegeven waar deze soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming (mogelijk) worden overtreden en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden.

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb artikel	Vervolgstep
Steenmarter	-	-	-	-
Vleermuizen	1 zomerverblijf (gewone grootoorvleermuis)	Houten plafondbetimmering oostkant bedrijshal	3.5 lid 1, 2 en 4	<ul style="list-style-type: none"> • Ontheffing Wnb • Activiteitenplan
Kerkuil	-	-	-	-
Huismus	Functioneel leefgebied	Haag noordoosthoek	3.1 lid 1, 2 en 4	<ul style="list-style-type: none"> • Ontheffing Wnb • Activiteitenplan

Voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1 lid 2 en 4 en artikel 3.5 lid 2 en 4 is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Deze artikelen hebben betrekking op het vernielen van verblijf- of rustplaatsen en het storen van soorten. Ten behoeve van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld. Als het deel van de haag dat behoort tot het functionele leefgebied van de huismus behouden blijft (figuur 4) is er voor de huismus geen ontheffing benodigd.

Daarnaast zijn ook Wnb artikel 3.1 lid 1 en artikel 3.5 lid 1 relevant voor deze soorten. Deze artikelen hebben betrekking op het doden en vangen van soorten. Er is echter geen ontheffing in het kader van deze artikelen noodzakelijk indien mitigerende maatregelen worden getroffen en zorgvuldig wordt gehandeld. Dit dient opgenomen te worden in het activiteitenplan.

Algemene diersoorten

Het kan zijn dat er tijdens de werkzaamheden algemene diersoorten in het projectgebied voorkomen. Tijdens het vleermuisonderzoek op 28 juni en 12 juli 2021 werden rust- of verblijfplaatsen van egels ontdekt in de hagen langs de ooststrand en de zuidweststrand van het projectgebied (figuur 5). Met betrekking tot de egel moet de algemene zorgplicht in acht worden genomen (artikel 1.11 Wnb). Er wordt daarom aangeraden de aanwezige beplanting bij voorkeur nog in oktober 2021 te verwijderen. Dit is de periode voordat de winterslaap begint en waarin de egel geen jongen meer heeft. Hierbij moet het noordelijke deel van de oostelijke haag behouden blijven in verband met de huismus (figuur 4). Verwijder de beplanting handmatig zodat een goed zicht ontstaat op eventueel aanwezige egels. Daarnaast wordt geadviseerd de sloop van het gebouw uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen omwille de eventuele aanwezigheid van algemene broedvogelsoorten.

7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

BIJ12 (2017^a). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

BIJ12 (2017^b). *Kennisdocument Huismus, Passer domesticus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12

BIJ12 (2017^c). *Kennisdocument Kerkuil, Tyto alba, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdierverseniging (2021). *Vleermuisprotocol 2021, januari 2021*. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierverseniging.nl

Zoogdierverseniging (2021). *Steenmarter*. Geraadpleegd op 3 maart 2021 via <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>

7.2 Gebruikte websites

www.pdok.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdierverseniging.nl

7.3 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Jędrzejewski, W. & Sidorovich, V. (2010). *The art of tracking animals*. Białowieża, Polen: Mammal Research Institute Polish Academy of Sciences Białowieża.

Svensson, L., Mullarney, K. & Zetterström (2009). *Birds of Europe (2e ed.)*. Londen, Verenigd Koninkrijk: HarperCollins Publishers.

Vogelbescherming Nederland & Stichting Veldonderzoek Flora en Fauna (2007). *Topografische atlas voor flora en fauna van Nederland (1e ed.)*. Papendrecht, Nederland: Mouthaan Grafisch Bedrijf.

